

Prawo i Sprawiedliwość

PROGRAM SAMORZĄDOWY

2010–2014

WOJEWÓDZTWO
ŁÓDZKIE

Spis treści

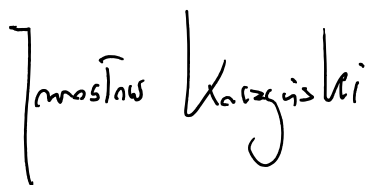
Wstęp	3
Syntetyczny obraz sytuacji społeczno-gospodarczej regionu	6
Wyzwania i problemy	7
Ocena skutków rządów PO-PSL w regionie łódzkim	8
Polityka rozwoju regionalnego, gospodarka, mieszkalnictwo	10
Transport i komunikacja	11
Edukacja	11
Rolnictwo	12
Rynek pracy	13
Ochrona środowiska	14
Ochrona zdrowia	15
Ograniczenie wykluczeń we wszystkich sferach, pomoc społeczna	16
Kultura, rozrywka, sport	16
Bezpieczeństwo publiczne	17
Współpraca międzyregionalna	17
Polityka miejska	18
Stolica województwa	19
Zarządzanie finansami publicznymi	19
Priorytety programu na lata 2010–2014	20

Wstęp

21 listopada Polacy wybiorą nowe władze samorządowe wszystkich szczebli od gmin poprzez miasta i powiaty po sejmiki wojewódzkie. Prawo i Sprawiedliwość z pełnym zaangażowaniem bierze udział w tych ważnych dla Polaków wyborach. Przedstawiamy naszych kandydatów na prezydentów, burmistrzów, wójtów, radnych gminnych, powiatowych i wojewódzkich. Są wśród nich zarówno ci, którzy już skutecznie pełnili te funkcje, jak i wielu nowych, często młodych ludzi, pragnących służyć swym lokalnym społecznościom. Chcemy, aby w samorządach wszystkich szczebli było jak najwięcej osób kompetentnych, uczciwych, potrafiących wsłuchiwać się w oczekiwania swych współmieszkańców i rozumiejących potrzeby ludzi, których będą reprezentować.

Wszystkich kandydatów Prawa i Sprawiedliwości łączy program samorządowy adresowany do wszystkich ludzi, nastawiony na rozwiązywanie ich codziennych problemów, niezależnie od miejsca ich występowania. Polska równych szans to kraj, który nie może być podzielony na obszary coraz bogatsze i pozostające w tyle – najczęściej małe miasta i wsie. Dla przedstawionej w programie polityki rozwoju ważne są wszystkie regiony, wszystkie gminy i miejscowości.

Rozwinięciem ogólnopolskiego programu samorządowego jest 16 propozycji programów wojewódzkich. W ten sposób rozpoczynamy debatę samorządową, do udziału której zapraszamy wszystkich mieszkańców regionu.

Szanowni Państwo, Mieszkańcy Regionu Łódzkiego

Przedstawiamy Państwu Program Prawa i Sprawiedliwości dla regionu łódzkiego na wybory samorządowe 2010 roku. Program wyborczy Komitetu Wyborczego PiS dla województwa łódzkiego wynika nie tylko z kompetencji samorządu na poziomie wojewódzkim. Odzwierciedla on nasze dążenie do zapewnienia warunków partnerskiej współpracy poszczególnych samorządów powiatowych i gminnych z terenu województwa.

Program obejmuje te obszary działania, za które samorząd województwa odpowiada oraz te, w których może spełniać funkcję stymulującą albo koordynującą dla działań innych podmiotów.

Nadrzędnym założeniem Programu jest wspieranie tych inicjatyw samorządów gminnych i powiatowych, które będą przyczyniały się do osiągnięcia celów programu regionalnego.

Opowiadamy się za dalszym umocnieniem jednostek samorządu terytorialnego, również poprzez zapewnienie im stabilnych podstaw finansowych. Przecistawiając się inicjatywom podejmowanym przez niektóre władze największych miast, wyrażamy opinię, że podatek dochodowy powinien być nadal płacony przez obywateli w miejscu ich zamieszkania.

Nie zgadzamy się z planowanymi zmianami polegającymi na zastąpieniu dotacji ze środków Unii Europejskiej dla przedsiębiorców – pożyczkami. Są to działania osłabiające pozycję konkurencyjną mikro – i małych przedsiębiorców, którzy są bardzo ważnym elementem gospodarki w skali całego kraju.

Naszym dążeniem jest szybsza poprawa spójności społecznej i gospodarczej regionu. Dlatego sprzeciwiamy się lansowanej przez obecny rząd koncepcji rozwoju opartej o tzw. model polaryzacyjno-dyfuzyjny. Model ten zakłada akceptację nierówności tempa rozwoju (przy świadomości zagrożeń wynikających ze wzrostu dysproporcji w ramach regionów i pomiędzy regionami). Uznajemy że każdy obszar posiada swój charakterystyczny potencjał, który przy odpowiednim wsparciu i mobilizacji społecznej może dynamizować rozwój poszczególnych obszarów i ośrodków.

Znamy potrzeby i problemy naszego regionu, wiemy jak zmieniać nasze otoczenie zgodnie z oczekiwaniami mieszkańców. Wiemy jakie szanse możemy wykorzystać, potrafimy ograniczać zagrożenia. Naszą wielką szansą jest potencjał, który tkwi w tysiącach młodych ludzi, którzy wchodzi na rynek pracy. Wymagają oni szczególnego wsparcia i w ramach planowanych programów wojewódzkich

chcemy tego wsparcia udzielić. Nie jest bowiem sztuką wskazać młodym, do którego kraju mogą emigrować w poszukiwaniu zatrudnienia.

Doceniamy rolę dużych inwestorów, którzy ulokowali w naszym regionie swoje przedsiębiorstwa. Chcemy jednak podkreślić również znaczenie małych i mikro przedsiębiorców, którzy tworzą gospodarczą tkankę naszego regionu. Nasze Państwo wciąż nie jest dla nich przyjazne. Chcemy to zmienić tak bardzo, jak to jest możliwe w ramach kompetencji samorządu województwa. Będziemy również współpracować z innymi samorządami w tym kierunku.

W najbliższych latach Unia Europejska w nowych programach finansowanych z funduszy strukturalnych, w większym stopniu będzie stawiała na innowacyjność. Chcemy by nasz region był dobrze przygotowany do nowych wyzwań, a hasła: „nowoczesna gospodarka” i „równość szans dla wszystkich”, stały się rzeczywistością.

Chcemy aby województwo łódzkie było centrum dobrze wykorzystanych szans.

Syntetyczny obraz sytuacji społeczno-gospodarczej regionu

Województwo łódzkie liczy ok. 2,54 mln mieszkańców i jest centralnie położonym regionem Polski, gdzie krzyżują się główne korytarze transportowe, łączące wszystkie większe aglomeracje kraju. Stolica regionu – Łódź, liczy ok. 750 tys. mieszkańców (ok. 29% ogółu mieszkańców). Miasto jest postrzegane jako mało atrakcyjne miejsce pracy, w porównaniu z Warszawą ale i innymi dużymi miastami Polski. Łódź charakteryzuje się stosunkowo niskim wskaźnikiem liczby osób z wyższym wykształceniem. Połowa ludności województwa mieszka w miastach o wielkości powyżej 40 tys. mieszkańców. Region boryka się wciąż ze skutkami upadku przemysłu włókienniczego i odzieżowego w latach dziewięćdziesiątych. Restrukturyzacja gospodarki jest spowalniana przez wieloletnie zaniedbania w rozwoju infrastruktury oraz poważne problemy w sferze społecznej. Województwo charakteryzuje się znacznym zróżnicowaniem potencjału gospodarczego, nierównomiernym rozłożeniem przewag konkurencyjnych oraz zróżnicowaną wielkością i potencjałem powiatów. Łódzkie zajmuje szóste miejsce w kraju pod względem PKB, z dochodem w 2009 r. w wysokości 28.370 PLN na mieszkańca. Przeciętne wynagrodzenie w województwie w 2009 r. było aż o 45% niższe niż na sąsiednim Mazowszu, ale również o 13% niższe niż średnio w kraju. To powoduje odpływ znacznej liczby aktywnych zawodowo mieszkańców do innych regionów, głównie na Mazowsze i do Warszawy. Również nakłady na działalność badawczo – rozwojową w woj. łódzkim były prawie 4 razy niższe niż na Mazowszu i o 20% niższe niż średnia w kraju. Dawało to piątą pozycję w rankingu województw, co dość dobrze świadczy o potencjale naukowym łódzkiego. Nasze województwo zajmuje 10 pozycję w kraju pod względem wartości dodanej brutto w sektorze usług, 8 pozycję w przemyśle i budownictwie oraz 4 w rolnictwie.

Największymi przedsiębiorstwami w województwie są podmioty sektora energetycznego – sytuacja ta zapewne nie ulegnie zmianie ze względu na zasoby węgla brunatnego zlokalizowane w rejonie Bełchatowa. Zasoby te są zarówno źródłem bogactwa, jak i kosztów – dla środowiska naturalnego w tym zasobów leśnych i powietrza, jakości życia (nawet w znacznej odległości od elektrowni), pogorszonych warunków dla produkcji rolnej.

Wyzwaniem stojącym przed władzami samorządowymi wszystkich szczebli, ale w szczególności przed samorządem województwa jest przyszła funkcja i stan gospodarki po zakończeniu eksploatacji złóż węgla brunatnego, które będą na-

stępowały stopniowo w ciągu od 6 (Bełchatów) – do 20 (Szczerców) lat. Nie może to być sytuacja nagła, konieczne jest planowe przekształcanie potencjału tak, aby nie było konieczne drastyczne niszczenie jakichkolwiek zasobów. Będzie się to również wiązało z koniecznością zapewnienia dostaw energii oraz na zapewnieniu zmiany profilu gospodarki w skali subregionalnej. Spowoduje to zmiany zapotrzebowania na pracowników w określonych zawodach i specjalnościach. Na terenie województwa rozwija się sektor logistyczny oraz centra usług i przemysł maszynowy, w tym branża AGD.

Czynnikiem mocno ograniczającym mobilność mieszkańców regionu, jest niska aktywność inwestycyjna w budownictwie mieszkaniowym – na 1000 zawartych małżeństw liczba oddawanych mieszkań wynosiła w łódzkim w 2009 r. tylko 441, podczas gdy na Mazowszu 1170, a średnio w Polsce 638. Jest to jednakże powiązane z poziomem zamożności mieszkańców województwa. Problemem jest właśnie niski poziom zamożności społeczeństwa oraz relatywnie wysoki wskaźnik bezrobocia., który w 2010 r. wynosi 11,2 % w województwie oraz 9,7 % w samej Łodzi. Utrzymujący się niski przeciętny poziom wynagrodzeń nie poprawia sytuacji dochodowej. Jest to jednakże czynnik dzięki któremu województwo łódzkie jest atrakcyjne dla inwestorów ze względu na stosunkowo niskie koszty pracy.

Województwo nie posiada znaczących zasobów przyrodniczych – charakteryzuje się najmniejszym w Polsce odsetkiem obszarów chronionych. Znajdują się jednak w jego granicach cenne przyrodniczo tereny. Województwo wyróżnia się posiadaniem typowej dla ery przemysłowej substancji historycznej, gdzie zachowały się (głównie w Łodzi) unikalne w skali Europy kompleksy urbanistyczne, które są poddawane rewitalizacji. Łódzkie, a zwłaszcza jego stolica, jest ważnym ośrodkiem akademickim i kulturalnym, dobrze rozpoznawalnym nie tylko w skali europejskiej. Jest to jeden z kluczowych czynników rozwoju województwa.

Wyzwania i problemy

- silne zróżnicowanie w sferze rozwoju gospodarczego i społecznego pomiędzy poszczególnymi subregionami
- zła sytuacja gospodarcza gmin położonych w większej odległości od Łodzi i pozostałych większych miast (Piotrków Trybunalski, Bełchatów, Skierniewice)
- brak równości szans w dostępie do edukacji
- znacznie niższy niż średnia poziom przeciętnych wynagrodzeń
- zła sytuacja młodych na rynku pracy

- koncentracja wsparcia ze środków UE na głównych ośrodkach w województwie prowadzi do pogłębienia dysproporcji rozwojowych
- zła jakość połączeń komunikacyjnych w obrębie regionu – wpływa na dalsze pogorszenie sytuacji stref oddalonych od stolicy województwa i podnosi koszty (również społeczne) ponoszone w związku z przemieszczaniem ludzi i towarów
- przestarzała struktura gospodarki regionu
- utrudniony dopływ kapitału inwestycyjnego do ośrodków innych niż Łódź i miasta satelickie
- niski wskaźnik zatrudnienia w miastach regionu
- pogarszająca się sytuacja systemu ochrony zdrowia, złe wskaźniki zdrowotności mieszkańców regionu
- zagrożenia dla środowiska naturalnego związane z energetyką i górnictwem oraz planami składowania spalin z elektrowni (CO₂) pod powierzchnią ziemi
- zagrożenie drastycznym pogorszeniem sytuacji sektora finansów publicznych, które może również skutkować ograniczeniem inwestycji i wydatków na realizację bieżących zadań samorządów.

Ocena skutków rządów PO-PSL w regionie łódzkim

Okres ostatnich czterech lat rządów koalicji PO-PSL w województwie łódzkim przyniósł szereg negatywnych skutków.

W sferze wdrażania rozwoju regionalnego obserwujemy szereg zjawisk, które są albo skutkiem złej polityki rządu, albo złej polityki władz naszego województwa. Pomimo realizacji regionalnego programu operacyjnego obserwujemy pogłębienie nierównowagi w rozwoju gospodarczym województwa. Szereg obszarów nie uzyskało wsparcia ze środków Unii Europejskiej. Z kolei inne – powiązane z obecnymi władzami samorządu województwa cieszą się nie słabnącym strumieniem dotacji. Sposób rozdziału środków z funduszy strukturalnych w naszym regionie budzi nasz sprzeciw. Brak możliwości uzyskania dotacji ogranicza rozwój infrastruktury. To z kolei uniemożliwia w wielu gminach pozyskanie inwestorów lub rozwój istniejących już przedsiębiorstw. Spirala ubóstwa i dekonunktury nakręca się w ten sposób bardzo szybko. Niezależne analizy potwierdzą wkrótce nasze obawy, że zaproponowany przez obecne władze sposób wdrażania strategii rozwoju kraju i strategii rozwoju województwa

łódzkiego pogłębiło nierównowagę rozwojową w większości dziedzin, zamiast ją ograniczać. Zła sytuacja na rynku pracy w samym mieście Łodzi powoduje, że nie widać tzw. efektów dyfuzyjnych (rozprzestrzeniania się impulsów rozwojowych od miasta w kierunku przyległych obszarów na głębokość co najmniej kilkudziesięciu kilometrów). A przecież w oparciu o ten z gruntu fałszywy model, chce obecny rząd realizować program rozwoju kraju na kolejne dziesięć lat! Podobnie jak na szczeblu krajowym – zapowiadane szumnie programy okazały się w większości przypadków jedynie propagandowymi sloganami. Sztandarowym przykładem jest utworzenie komisji „Przyjazne Państwo”. W efekcie jej działania społeczeństwo, w tym przedsiębiorcy nie uzyskali żadnych korzyści. Należałoby wręcz zażądać od PO, zwrotu środków wydanych na funkcjonowanie tej komisji. Bardzo zła polityka wobec przedsiębiorców na szczeblu krajowym, przekłada się na kondycję gospodarki naszego województwa – rynek pracy jest w złym stanie – ponad 20% młodych ludzi nie może znaleźć zatrudnienia na terenie województwa. Normą dla naszych mieszkańców stało się poszukiwanie pracy w Warszawie i jej okolicach. Oznacza to bądź wielogodzinne i kosztowne dojazdy, bądź konieczność zamieszkania – często w złych warunkach – w wynajmowanych lokalach w rejonie stolicy. Świadectwem tego stany rzeczy są przepiętione w każdy piątek pociągi z Warszawy do Łodzi, gdy wielu Łódzian wraca na weekendy do rodzinnych domów. W ostatnich latach najbardziej wzrasta bezrobocie wśród osób z wykształceniem wyższym i średnim. Innym dramatycznym wyrazem złej sytuacji gospodarczej i społecznej regionu jest bardzo niski poziom przeciętnych wynagrodzeń – kwota rzędu 2800 zł jest jedną z najniższych w kraju i stanowi tylko 86% średniej krajowej (dla porównania średnia płaca na Mazowszu to ok. 126% średniej krajowej). Jeśli uwzględnimy poziom kosztów utrzymania na terenie województwa łódzkiego, gdzie ceny nie odbiegają od tych na Mazowszu, widać jak postępuje zubożenie społeczeństwa w naszym regionie. Rodzi to szereg negatywnych skutków społecznych, wpływa na dostępność wielu usług, ograniczenie dostępu do edukacji czy kultury.

Następuje systematyczne pogorszenie jakości i dostępności usług medycznych, które powinny być dostępne w ramach ubezpieczenia. Jest to związane nie tylko z ogólną złą sytuacją NFZ, to również wynik nieprzemysłanych decyzji władz województwa i podległych im jednostek. Sztandarowym przykładem jest stopniowa degradacja szpitala wojewódzkiego w Skierniewicach, gdzie zamykane są kolejne oddziały, ogranicza działalność przychodni specjalistycznych, brak np. możliwości wykonywania zabiegów kardiologicznych ratujących życie, a le-

karze i średni personel medyczny przenoszą się do pobliskich szpitali i przychodni na terenie Mazowsza. Podobnie szkodliwe decyzje zapadają w organizacji systemu pomocy doraźnej. Przykłady niewykorzystanych nowo zakupionych karetok pogotowia w Łowiczu oglądała niedawno cała Polska. Równie złe decyzje w tej dziedzinie dotknęły również mieszkańców innych obszarów naszego regionu. Podobnie zła sytuacja ma miejsce w sferze bezpieczeństwa.

Polityka rozwoju regionalnego, gospodarka, mieszkalnictwo

Cel główny:

Wzrost zamożności i jakości życia mieszkańców poprzez zapewnienie warunków stabilnego rozwoju gospodarczego województwa

Cele szczegółowe:

- wyrównywanie szans mniejszych ośrodków i słabszych gospodarczo subregionów
- zwiększenie roli klastrów jako form rozwoju gospodarki regionu
- szersze wdrożenie formuły partnerstwa publiczno-prywatnego dla realizacji zadań z zakresu użyteczności publicznej
- zapewnienie realnej równości szans rozwojowych, w tym dla firm opartych na kapitale rodzinnym i rodzimym oraz wsparciu dla mikro – i małych przedsiębiorców
- zwiększenie zakresu współpracy sektora naukowego z przedsiębiorstwami, zwiększenie innowacyjności gospodarki regionu
- większe zaangażowanie młodych dla uzyskania innowacyjnego wzrostu w regionie
- wsparcie dla lokowania inwestycji przedsiębiorstw również w mniejszych miastach w regionie
- zapewnienie bezpłatnego dostępu do szerokopasmowego internetu

Działania

- zwiększenie roli planowania na poziomie subregionalnym w programowaniu kolejnej perspektywy finansowej
- przyspieszenie rewitalizacji miast na terenie województwa
- aktualizacja i skuteczniejsze wdrożenie Regionalnej Strategii Innowacji
- kontynuacja wsparcia dla restrukturyzacji przemysłu w regionie

- zapewnienie odrębnych programów wsparcia dla obszarów peryferyjnych i problemowych w województwie
- rozbudowa sieci internetowych w regionie
- zwiększenie zaangażowania samorządu w tworzenie sieci współpracy w regionie

Transport i komunikacja

Cel główny:

Zapewnienie mobilności mieszkańców regionu i stymulowanie rozwoju gospodarczego poprzez rozwój systemu transportowego

Cele szczegółowe:

- rozwój systemów transportu intermodalnego
- poprawa jakości połączeń subregionalnych i regionalnych
- lepsza synchronizacja rozkładów w połączeniach transportu publicznego
- poprawa sprawności komunikacji pomiędzy ośrodkami na terenie województwa

Działania

- synchronizacja rozkładów dla poszczególnych rodzajów komunikacji
- zapewnienie wsparcia samorządu województwa dla ulokowania centralnego lotniska pomiędzy Łodzią i Warszawą
- opracowanie i wdrożenie specjalnego programu poprawy stanu dróg powiatowych, stymulowanie umów partnerskich w realizacji programu
- sprawna kontynuacja modernizacji sieci dróg wojewódzkich

Edukacja

Cel główny:

Podniesienie poziomu i jakości wykształcenia mieszkańców regionu

Cele szczegółowe:

- wsparcie samorządów w budowaniu kapitału ludzkiego
- kształtowanie pożądanых postaw w zakresie zdobywania wiedzy i osobistego rozwoju

- poprawa dostosowania programów edukacyjnych do potrzeb gospodarki regionu
- promocja innowacyjności w edukacji i gospodarce
- poprawa dostępności przedszkoli
- zapewnienie wyrównywania szans w dostępie do edukacji, w tym młodzieży z terenów wiejskich

Działania

- rozszerzenie zakresu programów stypendialnych dla uczniów i studentów
- opracowanie i wdrożenie instrumentów wsparcia dla budowy kapitału ludzkiego przy wykorzystaniu środków UE
- opracowanie i wdrożenie programu dostosowania kierunków i form kształcenia do istniejących i przewidywanych potrzeb
- podjęcie działań na wszystkich szczeblach dla zapewnienia dostępu do taniej opieki przedszkolnej
- zapewnienie wsparcia dla funkcjonowania burs

Rolnictwo

Cel główny:

Wzmocnienie pozycji sektora rolnego w ramach gospodarki regionu

Cele szczegółowe:

- zapewnienie wsparcia dla różnych form współpracy małych i średnich producentów rolnych
- wsparcie dla różnicowania źródeł dochodu rodzin w gospodarstwach rolnych
- rozwój działalności klastrów funkcjonujących w sektorze rolnym w regionie
- wsparcie inicjatyw rozwijających przetwórstwo żywności w ramach gospodarstw rolnych i w mikroprzedsiębiorstwach
- zwiększenie transferu wiedzy do praktyki rolniczej i ogrodniczej w regionie

Działania

- stymulowanie powstawania funduszy poręczeń i funduszy pożyczkowych, które ułatwią wykorzystanie dotacji z Unii Europejskiej przez rolników

- opracowanie i wdrożenie regionalnego programu, który ułatwi przekwalifikowanie zawodowe i różnicowanie działalności na terenach wiejskich
- wsparcie dla przenoszenia wiedzy z uczelni i instytutów naukowych do praktyki produkcyjnej w rolnictwie i ogrodnictwie

Rynek pracy

Cel główny:

Dostosowanie rynku pracy do wymogów innowacyjnej gospodarki

Cele szczegółowe:

- poprawa sytuacji młodych ludzi na rynku pracy
- zapewnienie warunków do permanentnego podnoszenia kwalifikacji
- kształtowanie postaw innowacyjnych
- zwiększenie mobilności mieszkańców w celu zwiększenia ich szans na rynku pracy
- zwiększenie wskaźnika zatrudnienia w skali regionu, zwłaszcza na obszarach miejskich
- zapewnienie wyrównywania szans rozwojowych w regionie poprzez wsparcie rynku pracy na peryferyjnych obszarach województwa
- podniesienie jakości i efektywności działania instytucji działających na rzecz rynku pracy
- zwiększenie wsparcia ułatwiającego wejście na rynek pracy absolwentom szkół wyższych i zawodowych,
- integracja osób niepełnosprawnych na rynku pracy

Działania

- opracowanie i wdrożenie programów ułatwiających powstawanie miejsc pracy dla kobiet o niższych kwalifikacjach zawodowych
- wsparcie dla powstawania centrów usług, również poza głównymi ośrodkami w regionie
- rozszerzenie współpracy pomiędzy instytucjami rynku pracy, a uczelniami
- rozwój akademickich inkubatorów przedsiębiorczości, centrów transferu technologii, biur karier

- opracowanie i wdrożenie programu wsparcia dla tworzenia firm innowacyjnych również poza głównymi miastami regionu
- stały monitoring jakości działania instytucji rynku pracy
- wsparcie kształcenia i reorientacji zawodowej mieszkańców wsi
- eliminacja barier ekonomicznych, społecznych i zdrowotnych dla osób niepełnosprawnych
- promowanie zasad równości na rynku pracy

Ochrona środowiska

Cel główny:

Poprawa warunków środowiska dla podniesienia jakości życia mieszkańców i ochrona istniejących zasobów przyrodniczych.

Cele szczegółowe:

- zwiększenie skuteczności działań związanych z ochroną środowiska
- ograniczanie zagrożeń dla środowiska w skali subregionalnej i regionalnej, w tym związanych z planami składowania CO₂ pod powierzchnią ziemi
- przeciwdziałanie degradacji krajobrazu i środowiska przyrodniczego
- poprawa klimatu miast
- budowanie świadomości społeczeństwa w sferze ekologii
- wsparcie dla większego wykorzystania odnawialnych źródeł energii
- wykorzystanie walorów cennych przyrodniczo obszarów dla rozwoju funkcji rekreacyjnej oraz turystyki weekendowej
- szersze wykorzystanie zagranicznych doświadczeń związanych z rekultywacją i zagospodarowaniem obszarów zdegradowanych w wyniku działalności górnictwa i energetyki

Działania

- dalszy rozwój infrastruktury służącej ochronie środowiska
- zapewnienie wsparcia samorządom gminnym i powiatowym w realizacji działań nakierowanych na poprawę stanu środowiska naturalnego
- opracowanie programów wielokierunkowej transformacji dla terenów, które pozostaną po zakończeniu eksploatacji odkrywek węgla brunatnego w rejonie Bełchatowa.

- zapewnienie lepszego przestrzegania i egzekwowania przepisów prawa w zakresie ochrony środowiska
- działania edukacyjne i promocyjne budujące świadomość mieszkańców i turystów w sferze ekologii
- dopracowanie i skuteczniejsze wdrażanie programów transformacji obszarów zdegradowanych zwłaszcza w wyniku eksploatacji złóż węgla brunatnego i oddziaływań energetyki

Ochrona zdrowia

Cel główny

Stworzenie warunków dla lepszej ochrony zdrowia mieszkańców regionu

Cele szczegółowe:

- zapewnienie równomiernego rozwoju usług ochrony zdrowia w ramach regionu – poprawa dostępności usług dla wszystkich mieszkańców regionu
- modernizacja istniejących szpitali i przychodni specjalistycznych
- rozszerzanie zakresu usług w ośrodkach poza Łodzią
- rozwój działalności w szeroko rozumianej sferze profilaktyki
- uwzględnienie potrzeb związanych ze starzeniem się społeczeństwa w planach rozwoju usług
- większe zaspokojenie potrzeb w zakresie rehabilitacji
- lepsze dostosowanie systemu w zakresie pomocy doraźnej
- podniesienie jakości usług medycznych w placówkach wojewódzkich
- poprawa dostępności do szkolnictwa medycznego
- poprawa sytuacji personelu medycznego, zwłaszcza w mniejszych jednostkach

Działania

- przywrócenie do działalności likwidowanych działalności specjalistycznych
- wdrożenie procedur stałego podnoszenia jakości usług
- wprowadzenie skutecznych wieloletnich planów modernizacji placówek i rozwoju usług, skoordynowanie polityk inwestycyjnych organów założycielskich
- opracowanie i wdrożenie kompleksowego planu inwestycyjnego w zakresie medycyny ratunkowej

Ograniczenie wykluczeń we wszystkich sferach, pomoc społeczna

Cel główny

Ograniczenie wykluczenia we wszystkich dziedzinach życia, podniesienie skuteczności usług pomocy społecznej

Cele szczegółowe:

- poprawa skuteczności działania służb pomocy społecznej
- stworzenie systemu koordynacji pomocy społecznej
- ograniczenie biedy i wykluczeń dotyczących mieszkańców

Działania

- przeprowadzenie identyfikacji zagrożeń i ich hierarchizacja
- aktualizacja i wdrażanie planu ograniczenia zagrożeń wykluczeniem
- wyodrębnienie środków na ograniczanie wykluczeń dotyczących młodzież
- zwiększenie i lepsze adresowanie nakładów na likwidację zagrożeń różnymi formami wykluczenia

Kultura, rozrywka, sport

Cel główny:

Kultura integralnym czynnikiem rozwoju społeczeństwa

Cele szczegółowe:

- wzmocnienie instytucji kultury w skali regionu
- wykorzystanie atutów Łodzi na europejskiej mapie kulturalnej
- wsparcie rewitalizacji cennych obiektów
- budowanie tożsamości regionalnej społeczeństwa

Bezpieczeństwo publiczne

Cel główny:

Systematyczna poprawa bezpieczeństwa mieszkańców

Cele szczegółowe:

- lepsze rozpoznanie zagrożeń w sferze bezpieczeństwa publicznego
- podnoszenie jakości pracy służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo
- stałe podnoszenie bezpieczeństwa w ruchu drogowym
- lepsze skoordynowanie działalności służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo

Działania

- opracowanie i wdrożenie regionalnego programu poprawy bezpieczeństwa
- stała edukacja w dziedzinie poprawy bezpieczeństwa
- rozwój infrastruktury służącej bezpieczeństwu
- koordynowanie i stymulowanie partnerstwa w działaniach na rzecz bezpieczeństwa

Współpraca międzyregionalna

Cel główny:

Współpraca regionów dla uzyskania dodatkowych korzyści rozwojowych i poprawy jakości życia mieszkańców

Cele szczegółowe:

- uporządkowanie i usystematyzowanie zasad i form współpracy między regionem łódzkim, a jego sąsiadami – zwłaszcza tymi, z którymi możliwe będzie uzyskanie najbardziej istotnych efektów wspólnych działań.
- współpraca z woj. mazowieckim w zakresie długofalowej koncepcji rozwoju wzdłuż osi Łódź-Warszawa
- skoordynowanie działań na rzecz wzmocnienia konkurencyjności branży ogrodniczej i przetwórstwa na styku regionów łódzkiego i mazowieckiego, m.in. poprzez działanie klastra

- zapewnienie lepszych powiązań sieciowych na granicach regionów
- uzyskanie lepszych efektów we współpracy z regionami w innych krajach UE

Polityka miejska

Cel ogólny:

Dobra kondycja miast warunkiem zrównoważonego rozwoju regionu łódzkiego

Cele szczegółowe:

- współpraca samorządu województwa z władzami miast w realizacji polityki rozwoju
- realizacja programów rewitalizacji miast regionu
- zapewnienie sprawnych nowoczesnych systemów transportowych w miastach regionu
- przeciwdziałanie zagrożeniom środowiskowym w jednostkach miejskich
- włączenie miast regionu łódzkiego w cykl wzrostu w oparciu o innowacyjną gospodarkę
- wyrównywanie szans edukacyjnych poprzez skoordynowane współdziałanie samorządów
- skuteczne zaspokajanie potrzeb społecznych i rozwiązywanie problemów charakterystycznych dla jednostek miejskich

Działania:

- aktualizacja i wdrażanie strategii rozwoju województwa w partnerstwie z samorządami gminnymi i powiatowymi
- ocena wdrożenia RPO Województwa Łódzkiego i przygotowanie samorządów do nowej perspektywy finansowej UE 2014-2020
- stymulowanie pożądaných kierunków zmian na lokalnych rynkach pracy
- wspieranie współpracy wyższych uczelni z samorządami i przedsiębiorcami dla rozwoju miast
- wsparcie dla działań na rzecz poprawy stanu środowiska naturalnego w miastach
- wspieranie rozwoju partnerstwa publiczno-prywatnego w zaspokajaniu zbiorowych potrzeb mieszkańców przez samorządy w miastach

Stolica województwa.

Cel ogólny:

Zapewnienie wszechstronnego rozwoju Łodzi jako centrum regionalnego

Cele szczegółowe:

- integracja i modernizacja systemu transportu publicznego warunkiem rozwiązania problemów komunikacyjnych aglomeracji łódzkiej
- wsparcie dla szerszego wdrażania w gospodarce Łodzi innowacyjnych technologii produkcji i usług
- poprawa sytuacji na łódzkim rynku pracy, w tym osób młodych i osób po 45 roku życia
- umocnienie pozycji Łodzi jako ważnego centrum kultury o znaczeniu europejskim
- podniesienie bezpieczeństwa na terenie aglomeracji łódzkiej

Działania:

- koordynacja planów i wsparcie samorządów gmin położonych w sąsiedztwie Łodzi w realizacji projektów komunikacyjnych
- wsparcie dla budowy węzła intermodalnego transportu w Łodzi
- wsparcie inicjatyw na rzecz poprawy sytuacji na rynku pracy, w tym inicjatyw szkół i uczelni wyższych
- współdziałanie z samorządem miasta w realizacji programów rozwoju kultury

Zarządzanie finansami publicznymi

Cel główny

Stabilizacja finansowa budżetu województwa dla zapewnienia zrównoważonego rozwoju i realizacji ustawowych zadań samorządu

Cele szczegółowe:

- pełne wdrożenie zintegrowanego zarządzania finansami – budżetowania zadaniowego oraz wieloletnich planów inwestycyjnych tworzonych w oparciu o przejrzyste kryteria i realistyczne plany finansowe oraz zapewniających sta-

bilną realizację zamierzeń inwestycyjnych przy bezpiecznym poziomie zadłużenia

- poprawa jakości działania instytucji odpowiedzialnych za wdrażanie Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego
- zwiększenie przejrzystości w rozdysponowaniu dotacji

Priorytety programu na lata 2010-2014

1. Jak najszybsze uruchomienie działań leżących w kompetencji samorządu, które spowodują poprawę sytuacji młodych na rynku pracy oraz oddziaływanie na rząd i Parlament w celu uzyskania wsparcia ze środków budżetu państwa
2. Jak najlepsze przygotowanie programów rozwojowych w sferze innowacyjności, kapitału ludzkiego oraz infrastruktury, w celu osiągnięcia możliwie najlepszych efektów w wykorzystaniu środków UE w nowej perspektywie finansowej 2014-2020
3. Przyspieszenie tempa i zwielokrotnienie działań związanych z unowocześnianiem obszarów wiejskich i poprawą jakości życia mieszkańców wsi
4. Zapewnienie warunków dla równomiernego rozwoju wszystkich obszarów stosownie do ich potencjału i aktualnych potrzeb
5. Eliminacja z procesów decyzyjnych, błędnych teorii rozwojowych powodujących dyskryminację obszarów w dostępie do wsparcia rządowego i unijnego
6. Usprawnienie systemu ochrony zdrowia w województwie
7. Poprawa dostępności komunikacyjnej ośrodków miejskich na terenie województwa
8. Zwiększenie zaangażowania wyższych uczelni w procesy rozwojowe, w tym poprzez udział we wspólnych projektach realizowanych w formule PPP
9. Wdrożenie zasad polityki prorodzinnej przy pomocy narzędzi możliwych do zastosowania na poziomie regionalnym
10. Poprawa sytuacji sektora finansów publicznych w skali regionu poprzez wdrożenie nowoczesnych narzędzi zarządzania finansami